

Het Zeeuwse Ontpolderspook

Bijdrage van de stichting de Levende Delta voor de Hoorzitting van 19 februari 2009 ten behoeve van de Commissie van Verkeer & Waterstaat van de Tweede Kamer der Staten Generaal.

Afhankelijk van de vraagstelling is 65 tot 85 procent van de Zeeuwse bevolking tegen ontpolderen, zo blijkt uit herhaaldelijke peilingen van de Zeeuwse media. Omdat de meerderheid van de Zeeuwse bevolking tegen ontpolderen is, wilde het college van gedeputeerde Staten van Zeeland in 2007 ook niet weten van een referendum. “Dit is vragen naar de bekende weg,” verklaarden de gedeputeerden.

De redenen van dit brede Zeeuwse verzet zijn divers maar steeds begrijpelijk.

Polders zijn aangelegd door onze voorouders, vaak met grote opofferingen.
Polders zijn ons gemeenschappelijk erfgoed.

De aangewezen polders, de Hertogin Hedwige en de Prosperpolder liggen anderhalve tot twee meter boven de vloedlijn.

Wanneer deze polders zijn afgegraven, tot “estuariene natuur” begint direct het proces van aanslibbing. Binnen tien tot vijftien jaar liggen de polders weer boven water, maar nu met een zwaar vergiftigde bodem, net zoals ook het Verdrongen land van Saefinghe werd vergiftigd. (zie rapport van de Commissie Maljers). Het Scheldewater wordt door minstens 132 chemische, toxische stoffen verontreinigd (zie ontwerp-Stroomgebiedbeheersplan Schelde volgens de EU-Kader-Richtlijn Water). De gevolgen laten zich raden en de verantwoordelijkheden zullen daarvoor moeten worden benoemd en erkend. De Commissie Nijpels heeft nagelaten dit proces in haar rapport te onderkennen.

Bovendien is het, zo verzekeren ons de door ons geconsulteerde wetenschappers, dat het uiterst onverstandig is, zowel wat betreft gevolgen van natuur als veiligheid, om zo ver stroomopwaarts de dijken te breken en polders af te graven.

Ontpolderen ontnemt de Zeeuwen hun bestaansgrond; op basis van sociaal culturele motieven is het ontpolderen geen optie. De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn biedt in dat kader ook ruimte voor overwegingen van sociaal-culturele aard. De Commissaris van de Koningin in Zeeland, Karla Peijs, zei het heel juist: ontpolderen snijdt de Zeeuwen door hun ziel. Het ongefundeerde dreigement van de Commissie Nijpels om 3000 hectare langs de Westerschelde te ontpolderen (eufemistisch “Wennem aan de Westerschelde”) betekent een oppervlakte die gelijk is aan de helft van het eiland waar ik woon, Noord Beveland.

Als alle Zeeuwen, en dat van generatie op generatie, borgen wij de waarden van natuur en milieu in deze Delta, streven wij een gezonde economische ontwikkeling na, en zetten wij ons in voor het behoud van de rechtsorde en de democratie.

Wanneer blijkt dat voorstellen zoals nu het ontpolderen, op geen enkel maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen; wanneer blijkt dat de maatregelen veel geld kosten, (tussen 100, en 200 miljoen euro?), en geen duurzaam karakter hebben, (immers door opslibbing onttrekken de voormalige polders weer aan het water van de Westerschelde); wanneer blijkt

dat er wel degelijk alternatieven zijn, .. dan moet je als Tweede Kamer verantwoordelijkheid nemen en opstaan tegen de dwingende macht van ambtenaren en geprofessionaliseerde belangengroepen en zeggen: nee, zo doen we dat niet.

Bovendien vraagt het nieuwe maritieme beleid van de Europese Unie ons niet alleen rekening te houden, met economie, met de havens, transport, klimaat, met visserij, met natuur en milieu, maar vooral ook met de bewoners van de kuststreken. Dit geïntegreerde nieuwe en toekomst gerichte Europese beleid wordt door het rapport Nijpels genegeerd. Maar is dat hier niet bij uitstek van toepassing?

Uit het antwoord van de Europese Commissie op vragen van het PvdA lid van het Europees Parlement, dr. Dorette Corbey, blijkt dat de ontwikkeling van de estuariene natuur bij voorkeur, maar niet noodzakelijk moet plaats vinden binnen de Westerschelde. Wanneer de Nederlandse overheid gefundeerd kan aangeven waarom ontpolderen onmogelijk is, biedt "Brussel" letterlijk en figuurlijk ruimte.

De Commissie Nijpels heeft dit uitgangspunt van de Europese Commissie nadrukkelijk en welbewust niet tot het hare gemaakt; het past nu eenmaal niet in het al door de Proses groep ontwikkelde beleid. Dat beleid kenmerkte zich door besloten afspraken; door machtspolitiek; door het negeren van de geluiden uit de samenleving, door het negeren van burgers. Het Proses project werd gebouwd op democratisch en maatschappelijk drijfzand.

De Zeeuwen hebben zich schouder aan schouder, van arm tot rijk, van hoog tot laag, jaar na jaar constructief opgesteld en het ontpolderen afgewezen, niet door middel van gewelddadige acties maar wel met rapporten, met alternatieve voorstellen.

Die grote maatschappelijke betrokkenheid, die zorg voor het landschap, voor waarden van natuur en economie, zijn door Nijpels niet serieus genomen; met plak en knipwerk in de tekst zijn de voorstellen vaak met dezelfde zinsconstructies op een hoop gegooid. Zo ga je niet met betrokken burgers om, vinden wij. Het ondermijnt het gezag van het openbaar bestuur, ondermijnt de democratie, en ontwricht de samenleving ten gronde. Onlangs nog, bij de recente Waterschapsverkiezingen, betaalden de traditionele politieke partijen de prijs voor de ontpolderplannen.

De stichting de Levende Delta verenigt burgers van alle gezindten, van links tot rechts en van rijk tot arm. Als een tegenmacht met minimale middelen maar met een breed draagvlak zetten we ons in voor een evenwichtige ontwikkeling van natuur, economie en samenleving; sinds het ontstaan van deze stichting hebben wij met grote inventiviteit aanhoudend nieuwe oplossingen bedacht en zullen dat blijven doen, ook nu weer.

Wij zijn ons steeds bewust en erkennen de belangen van de Antwerpse haven, en de Vlaamse overheid. Wat ons betreft begint de haven van Antwerpen vandaag nog met het baggerwerk voor de havenverbeteringen; er zijn voldoende alternatieven voor natuurcompensatie en natuurherstel.. Overigens ook voor onze Brusselse en Waalse vrienden is het Schelde bekken en de haven van groot economisch belang. De Vlaamse regering hecht aan de balans van natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid en aan de gesloten Schelde akkoorden. Waarom zo hardnekkig vasthouden aan het ontpolderen van de Hertogin Hedwige en Prosperpolder?

Uit de Handelingen van het Vlaams parlement van 23 juni 2005 blijkt dat Vlaanderen de Hedwigepolder ziet als toekomstige natuurcompensatie in het kader van de uitbreiding van de Antwerpse haven. Die natuurcompensatie voor het aan te leggen Saeftinghedok, waarvoor het dorp van Doel moet wijken, kan alleen maar plaats vinden op Nederlands grondgebied. De

miljoenen die de Vlamingen voor het ontpolderen van de Hertogin Hedwige uittrekken willen zij niet tweemaal uitgeven. Immers wanneer de Hedwige niet ontpolderd wordt, moet natuurcompensatie elders in Vlaanderen plaats vinden. Dit verklaart ook de brief van Wivina de Meester in het rapport van Nijpels en waarom de Vlamingen alleen voor de Hedwigepolder wil betalen, en niet voor andere opties in zijn. Er blijkt dus een andere reden voor het ontpolderen dan de rivieruitdieping

Maar wie verplicht ons de Hedwige te ontpolderen? De Europese Commissie biedt toch ruimte? En voor de Vlaamse vrienden geldt toch net zo goed de balans van natuurlijkheid, toegankelijkheid en veiligheid? Die balans is met een groter rendement op alle terreinen ook te realiseren op een andere wijze dan door het ontpolderen.

Onze alternatieven zijn steeds innovatief, en gericht op de toekomst. Door bijvoorbeeld Saefthinghe te ondergraven (beau dredge), voorkomen we dat dit natuurgebied als een giftige, verharde spons wordt door gegeven aan een volgende generatie. De natuurwaarden worden hersteld en het oppervlak estuariene natuur vergroot. Intensieve natuurontwikkeling op de Plaat van Hontenisse, een geïnundeerde polder, gecombineerd met de ontwikkeling van zonne energie is door Nijpels en consorten ondanks de mondelinge toelichting niet eens behandeld.

De Zeeuwse samenleving blijft als tegenmacht steeds zoeken naar oplossingen, die de natuur, veiligheid en economische belangen tegemoet komen. De Commissie Nijpels kreeg als opdracht het zoeken naar alternatieven voor ontpolderen, maar antwoordde met niets anders dan meer ontpolder projecten, en verzaakte aldus aan haar opdracht.

Het ontpolderen is overigens een achterhoede gevecht, het gaat om ideeën van 25 jaar geleden. De natuur terugbrengen naar de staat rond het jaar 1900 en daarvoor 3.000 ha land ontpolderen staat haaks op de voorstellen van de nieuwe Deltacommissie die uitgaat van klimaatverandering en daarmee ook een veranderende natuur. Voor de toekomst is het helder dat bij een stijgende zeespiegel en de toenemende druk van Antwerpen om de Schelde uit te diepen, waaraan ongetwijfeld tegemoet zal worden gekomen, er volkomen anders moet worden nagedacht over het estuarium. Door middel van volksvergaderingen werden alternatieven uitgedacht, verbeterd en gepresenteerd.

Ontpoldering en natuurontwikkeling binnendijks zijn financieel onzinnig en zijn alleen gedacht met futuristische oplossingen vanuit de allerhoogste kringen (drijvende dorpen, woningen op terpen). In het nieuwe Europese Maritieme beleid wordt een samenhang beoogd tussen alle aspecten van natuur, economie en bewoning in de kuststreken. Anders gezegd, ook het draagvlak voor maatregelen ten behoeve van economie, natuur en milieu, is onderdeel van het nieuwe, toekomstgerichte Europese beleid. Dat staat dus haaks op scheiden van belangen en functies zoals dat in de jaren tachtig werd ontwikkeld (zie: Ecologische Hoofd Structuur in Nederland).

Het perspectief voor de Delta ligt in de natuurontwikkeling van schorren en platen, buitendijks, als een natuurlijke buffer. Juist omwille van de zeespiegelstijging is het van belang die platen en schorren te ontwikkelen en te verstevigen. Samen met Vlaanderen en Wallonië kunnen alternatieve energiecentrales worden ontwikkeld, kunnen recreatieve en natuurfuncties in de Delta worden gecombineerd.

Zonder aanhoudende druk uit de samenleving zal het machtsblok van de staat, (rijk en provincie), van grootkapitaal en milieuorganisaties, geen moeite doen om wezenlijke

oplossingen te accepteren. De Zeeuwse samenleving zal aanhoudend blijven onderstrepen dat ontpolderen onnodig is, onwenselijk is, maatschappelijk ontwrichtend en onaanvaardbaar. Het rapport van de Commissie Nijpels is wetenschappelijk betwistbaar, maatschappelijk contraproductief en overtuigt de Zeeuwen van gemeenschappelijke strijd met als motto: Luctor et Emergo.

Kats, 10 februari 2009.

Jan Schuurman Hess
Hamerstedestraat 25,
4485 AV Kats
Tel: 0113-600400